

29.11.2023

POL-2023-138845

Sisäministeriö

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen lausunto yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittävän työryhmän raportista

Sisäministeriö on 27.1.2023 asettanut työryhmän arvioimaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitetun vartioimisliike- ja järjestyksenvalvojatoiminnan koulutusta, ohjausta ja valvontaa sekä tekemään tarvittavat ehdotukset niiden kehittämiseksi. Työryhmä esittää loppuraportissaan useita suosituksia, jotka koskevat alan koulutusta, ohjausta ja valvontaa sekä alalle soveltuvuutta ja yhdenvertaisuuden kehittämistä.

Työryhmän jäseniä, sidosryhmiä sekä Poliisiammattikorkeakoulua ja poliisilaitoksia on pyydetty antamaan raportista lausunto kyseisen työryhmän loppuraportista tehtäväkenttensä osalta sisäministeriön kirjaamoon viimeistään 1.12.2023 mennessä.

Kokonaisuutena Kaakkois-Suomen poliisilaitos pitää työryhmän loppuraportissa esittämiä havaintoja, muutosesityksiä ja toimenpidesuosituksia hyvinä ja yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta, valvontaa, alalle soveltuvuutta ja yhdenvertaisuutta kehittävinä.

Turvallisuusala kokonaisuutena sisältää raportinkin mukaan eroavaisuuksia tehtävissä ja toimintaympäristöissä, jotka johtavat eroihin esimerkiksi voimakkeiden käyttötilanteiden todennäköisyydessä. Yleisötapahäiriöiden turvallisuuden ennakoarvioinnissa on tehtävä kokonaisarviota. Yleisötapahäiriöiden osalta ei voida lähteä siitä, että pienimuotoinen tapahtuma olisi arvioitava riskeiltään vähäisemmäksi kuin suuri yleisötapahäiriö. Arvioinnissa on huomioitava yleisötapahäiriön osallistujakunta ja toimintaympäristö huolellisesti ennakkoon, jotta voidaan päätellä tapahtuman turvallisuutta mahdollisesti uhkaavien riskien todennäköisyys. Järjestyksenvalvojien ammattitaidolla ja laadukkaalla osaamisella on yleisötapahäiriön turvallisuuden kannalta suuri merkitys.

Loppuraportin järjestyksenvalvojakoulutuksen pidentämistä ja koulutuksen osaamistavoitteiden laajentamista koskeva esitys on Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen näkemyksen mukaan kannatettava. Toimenpidesuositus, että kaikilta järjestyksenvalvojilta edellytetään vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista ja laista poistetaan mahdollisuus asettaa kouluttamattomia järjestyksenvalvoja tilaisuuksiin, nähdään tärkeänä ja kannatettavana. Esityksessä mainittu turvallisuusalan koulutusta antavien oppilaitosten palveluksessa olevien turvallisuusalan opettajien kelpoisuusvaatimusten tarkasteleminen on kannatettava toimenpide-esitys annettavan koulutuksen laadun ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Poliisiammattikorkeakoulun yksityisen turvallisuusalan koulutukseen liittyviä resursseja esitetään loppuraportissa vahvistettavaksi. Nykyisellään Poliisiammattikorkeakoulu joutuu usein turvautumaan yksityisen turvallisuusalan kouluttajakoulutuksissa ulkopuolisiin poliisilaitoksilta tuleviin kouluttajiin. Poliisiammattikorkeakoulun omien kouluttajaresurssien vahvistaminen toisi hyötyä poliisilaitostenkin resursseille, kun poliisilaitoksilta tulleet ulkopuoliset kouluttajat voisivat käyttää ajan heillä ennestään oleviin tehtäviin, ja esitys nähdään kannatettavana.

Työryhmä esittää, että laista poistetaan mahdollisuus asettaa tilaisuuksiin kouluttamattomia järjestyksenvalvoja. Laissa on edelleen mahdollisuus asettaa perinteisille toimialueille ns. tilapäisiä järjestyksenvalvoja, joilla ei ole järjestyksenvalvojan peruskoulutusvaatimuksia. Kaakkois-Suomen poliisilaitos katsoo, että tilaisuuksiin ei tule olla mahdollista asettaa tilapäisiä, kouluttamattomia järjestyksenvalvoja. Vaikka näiltä järjestyksenvalvojilta puuttuu eräitä järjestyksenvalvojen toimivaltuuksia eikä heillä ole oikeutta voimankäyttövälineiden kantamiseen, olisi työryhmän mielestä perusteltua, että kaikilta järjestyksenvalvojilta edellytettäisiin vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista.

Poliisihallituksen kirje POL-2019-70165 Tilapäiset järjestyksenvalvojat yleisötilaisuuksissa 3.12.2019 ottaa kantaa tilapäisten järjestyksenvalvojen hyväksymiseen. Kirjeessä todetaan, että Lain yksityisistä turvallisuuspalveluista (21.8.2015/1085) 25 §:n mukaista periaatetta "järjestyksenvalvojaksi saadaan asettaa vain henkilö, jolla on poliisin myöntämä voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojaksi" pidetään yleisötilaisuuksien järjestyksenvalvojen asettamisen lähtökohtana. Lain 37 § kuitenkin antaa mahdollisuuden poiketa tästä tietyin edellytyksin. Myös sellainen henkilö, joka ei ole saanut järjestyksenvalvojan koulutusta, voidaan erityisestä syystä hyväksyä yksittäiseen tilaisuuteen tilapäiseksi järjestyksenvalvojaksi silloin, kun tilaisuuden laajuus ja luonne sen sallivat. Poliisihallitus pyytää kirjeessä poliisilaitoksia kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että tilapäisiä järjestyksenvalvoja hyväksyttäisiin vain luonteeltaan sellaisiin tilaisuuksiin, joissa kouluttamattomien järjestyksenvalvojen käyttäminen ei aiheuta turvallisuusrisiä. Lisäksi on kehoitettu tarkastelemaan erilaisille yleisötilaisuuksille asetettuja vaatimuksia niin, että tilaisuuksien järjestäjiä kohdellaan yhdenvertaisesti.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos on noudattanut kirjeessä annettua ohjetta. Järjestyksenvalvojilta on edellytetty koulutusta eikä yksittäisiä, tilapäisiä järjestyksenvalvoja ole hyväksytty. Tapahtumaturvallisuus koostuu useista eri

tekijöistä, joihin tilapäisesti asetettujen, kouluttamattomien järjestyksenvalvojen asettamisen ei nähdä tuovan lisäarvoa. Ongelmia asiassa ei ole ilmennyt. Nykyisellään käytäntö eri poliisilaitosten alueilla eroaa, koska asiassa harkinnanvaraa. Tämä ei edistä tapahtumajärjestäjien yhdenmukaista kohtelua.

Nähdään, että olisi selkeyden, tapahtumajärjestäjien yhdenvertaisuuden ja tapahtumaturvallisuuden varmistamisen osalta kannatettavaa ja tärkeää poistaa laista mahdollisuus asettaa tilaisuuksiin kouluttamattomia järjestyksenvalvoja.

Työryhmä esittää voimankäyttövälineiden lakisääteisen kertauskoulutusvaatimuksen laajentamista. Järjestyksenvalvoilta edellytetään riittäviä taitoja ja kykyjä kantamiensa voimankäyttövälineiden oikeaan, lainmukaiseen ja turvalliseen käyttöön sekä ymmärrystä käytön perusteiden harkitsemiselle. Esitys nähdään kannatettavana, mutta koulutusvaatimuksia laajennettaessa tulee huomioida koulutusten suorittamisten valvonta ja siihen liittyvät resurssitarpeet ja muut edellytykset.

Pakollisen työharjoittelun säätäminen väliaikaisen vartijan koulutuksen ja vartijan koulutuksen väliin katsotaan kannatettavaksi. Tämä edistäisi sitä, että kaikilla uusilla vakituisiksi vartijoiksi hyväksyttävillä olisi jonkinasteinen kokemus vartijan työstä.

Työryhmän käsityksen mukaan yksityisen turvallisuusalan työnantajien mahdollisuudet selvittää työntekijöiden taustoja ovat rajalliset. Poliisi tarkastaa nuhteettomuusvaatimusten täyttymisen, mutta esimerkiksi turvallisuusselvitysten teettämismahdollisuus vartijoista ja järjestyksenvalvoista on varsin rajoitettu. Taustojen selvittämisen keinojen lisääminen nähdään kannatettavana yksityisyyden suojaa koskeva säätely huomioiden.

Loppuraportissa esitetään, että poliisilaitosten valvontakäytäntöjä yhdenmukaistetaan ja kehitetään. Poliisin esitutkinnassa tulisi aina varmistua siitä, onko henkilöllä sellaisia yksityisen turvallisuusalan lupia, joihin epäillyillä rikoksilla voisi olla vaikutusta. Nähdään, että asia on hoidettu jokapäiväisellä vuorokausiraporttien seurannalla lupahallinnosta käsin sekä hyvällä yhteistyöllä lupahallinto-, valvonta- ja hälytys- sekä rikostorjuntasektorien välillä. Luvanhakijoiden taustoja on Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella viime vuosina selvitetty entistä laajemmin lupahallinnon Poti-käyttöjärjestelmästä tehtävien tarkastusten avulla. Teknisten keinojen lisääminen ja kehittäminen on kannatettavaa entistä laadukkaamman ja kustannustehokkaamman seurannan mahdollistamiseksi.

Esitys siitä, että sidotaan vartijaksi ja järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen työssä tai palveluksessa olemisen vaatimus, on kannatettava ja helpottaisi osaltaan myös poliisin suorittamaa valvontaa. Esitys säätämisestä omavalvontasuunnitelmista yksityisellä turvallisuusalalla laissa nähdään tärkeänä eikä velvoitteen saattamista lakisääteiseksi ole pidettävä kohtuuttomana yritysten harjoittaessa käytännön omavalvontaa jo nykytilanteessakin. Kannatettavana pidetään myös esitystä siitä, että alalle olisi pääsy- tai valintakoe. Tällöin pystyttäisiin testaamaan motivaatiota ja voitaisiin hyödyntää SORAlainsäädännön tuomaa mahdollisuutta jättää selkeästi alalle sopimaton hen-

kilö valitsematta koulutukseen. Poliisin henkilöstölle on toteutettu Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen -verkkokoulutus, jossa on käyty läpi muun muassa sitä, miten yhdenvertaisuutta voidaan tehokkaammin edistää työssä. Esitystä vastaavan verkkokoulutuksen järjestämisestä myös yksityisen turvallisuusalan toimijoille pidetään kannatettavana ja se laajentaisi yksityisen turvallisuusalan toimijoiden ammattitaitoa.

Apulaispoliisipäällikkö

Kari Hyyryläinen

Lupapäällikkö

Minna Lifländer

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 29.11.2023 klo 15:30. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.